

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ІНТЕГРОВАНИХ УРОКІВ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Анотація

У статті проаналізовано мету та завдання інтегрованих уроків, розглянуто їх класифікацію: за дидактичною метою, за етапами навчальної діяльності, з'ясовано особливості їх проведення.

Ключові слова: *інтегрований урок, класифікація, практичні уміння та навички, творча активність.*

Аннотация

В статье проанализированы цели и задачи интегрированных уроков, рассмотрено их классификацию: за дидактической целью, за этапами учебной деятельности, выяснены особенности их проведения.

Ключевые слова: *интегрированный урок, классификация, практические умения и навыки, творческая активность.*

Summary

The article analyzes the purpose and objectives of the integrated lessons, examines their classification: by didactic purpose, by stages of educational activity, the peculiarities of their implementation are clarified.

Keywords: *integrated lesson, classification, practical skills, creative activity.*

Навчитись учитись – це означає зробити так, щоб учіння стало для кожного школяра не тільки необхідністю, але й радістю пізнання. У цьому учням може допомогти лише вчитель – «майстер педагогічної справи настільки добре знає азбуку своєї науки, що на уроці, в процесі вивчення матеріалу, в центрі його уваги перебуває не сам зміст того, що вивчається, а учні, їх розумова праця, їх мислення, труднощі їхньої праці» – зазначав Василь Сухомлинський.

Шлях до мети – в пробудженні прагнення кожного учасника навчально-виховного процесу – і дорослого, і дитини – до спільної організації шкільного життя, розвитку відповідальності за спільну справу, що починається з відповідальності за себе, за свої дії, своє життя. Пошук співробітництва,

співдружності, пройнятих гуманістичними взаємовідносинами, – основа побудови інтегрованого уроку. Чільне місце на таких уроках відводиться елементам творчого пошуку. У процесі проведення інтегрованих уроків педагоги вміло й ефективно керують принципами засвоєння і застосування знань, формують мислення школярів, їхню емоційну та вольову сферу, моральні, естетичні та світоглядні аспекти особистості, навчальні і трудові уміння.

Творча активність школяра на уроці не виникає сама по собі, її треба стимулювати, створювати відповідну атмосферу. З приходом дитини до школи розпочинається новий етап у розвитку різних форм її спілкування. Учень першого класу потрапляє в атмосферу учіння, тоді як дошкільником цілий день проводив у грі. І спілкування школярів поступово набуває якісно нового змісту, бо для цього виникають нові умови з'являється необхідність засвоювати нові поняття з різних навчальних дисциплін, опановувати нову інформацію, робити спроби застосовувати її під час вироблення нових дій та навичок. Дидактична взаємодія на уроці є співпрацею у таких підсистемах:

«особистість учителя – клас»;

«особистість учителя – особистість учня»;

«особистість учня – особистість учня»;

«особистість учня – клас».

В усіх цих підсистемах постійно і незмінно присутня друга складова, відбувається взаємодія вчителя і учня як двох особистостей. Саме її і можна вважати провідним педагогічним механізмом на уроці.

Творчість учителя породжує творчість учня. Найефективніший той урок, на якому на все вистачає часу й уваги, коли всім цікаво вчитись.

Мета пропонованої статті – дослідити особливості процесу організації та проведення інтегрованих уроків у початкових класах.

Інтегровані уроки розвивають мислення і мовлення школярів, їхню увагу, пам'ять, спостережливість, кмітливість, ініціативу, самостійність, наполегливість, працьовитість, чуйне, уважне ставлення один до одного та

багато інших позитивних якостей особистості, які так важливо закладати якомога швидше.

Розглянемо класифікації інтегрованих уроків.

I. За дидактичною метою:

інтегровані уроки засвоєння нових знань;
інтегровані уроки формування практичних умінь і навичок;
інтегровані уроки узагальнення і систематизації знань;
інтегровані контрольні уроки.

II. За етапами навчальної діяльності:

вступні інтегровані уроки;
інтегровані уроки первинного ознайомлення з матеріалом;
інтегровані уроки формування понять, вивчення законів і правил;
інтегровані уроки застосування знань на практиці;
інтегровані уроки формування практичних умінь і навичок;
інтегровані уроки повторення і узагальнення матеріалу.

Вважаємо, що друга класифікація є більш ефективнішою.

Вивчаючи технологію (структуру) кожного типу уроку вчитель має враховувати тему і зміст предметів, які інтегруються на одному уроці, найдоцільніші методичні засоби і прийоми, конкретні умови, в яких проводитиметься урок, рівень підготовки учнів.

Майже в усіх типах інтегрованих уроків наявні такі структурні елементи: вступна частина, перевірка домашнього завдання, вивчення нового матеріалу закріплення нового матеріалу, повідомлення домашнього завдання, підсумок уроку.

Вступні інтегровані уроки передбачають повідомлення учням теми, мети і завдань уроку, мотивацію навчання школярів, сприймання й усвідомлення учнями практичного матеріалу.

Інтегровані уроки первинного ознайомлення з матеріалом уміщують, головним чином, сприймання й усвідомлення учнями практичного матеріалу,

осмислення зв'язків і залежностей між елементами, того матеріалу, що вивчається.

Інтегровані уроки формування понять передбачають вивчення нового матеріалу, виведення правил, тобто осмислення всього вивченого на основі формування понять.

На інтегрованих уроках формування практичних умінь і навичок головна увага звертається на виконання вправ під час вивчення нового матеріалу (вступні, мотиваційні та пізнавальні вправи), первинне застосування нових знань (тренувальні вправи; самостійні застосування учнями знань у стандартних ситуаціях (вправи за зразком, інструкцією, завданням), творче перенесення знань і навичок у новій ситуації (творчі вправи).

На інтегрованих уроках повторення і узагальнення матеріалу найбільша кількість часу відводилась на відтворення та узагальнення понять і засвоєння відповідної системи знань; підсумок і систематизацію основних теоретичних положень і відповідних ідей науки.

Отже, навчально-виховна система початкової освіти поєднує процеси навчального пізнання й діяльності учня, а інтегрований підхід до навчання дає змогу враховувати цю особливість початкового етапу навчання за допомогою вибору відповідної тематики, добору змісту нового матеріалу, способів і засобів оволодіння ним.

Отже, інтегровані уроки дають відчутні результати у розвитку пізнавальних здібностей молодших школярів.

Література

1. Браже Т. Интеграция предметов в современной школе // Литература в школе. 1996. № 5. С. 150–154.
2. Іванчук М. Основи технології інтегрованого навчання в початковій школі : навч. метод. посібник. Чернівці, 2001. 120 с.
3. Нова українська школа : poradnik dla vchytelja / za zag. red. N. Bibik. Kyiv, 2018. 160 с.
4. Савченко О. Сучасний урок у початкових класах. Київ, 1997. 256 с.
5. Ступарик Б. Національна школа : витоки, становлення. Київ, 1998. 336 с.
6. Сучасний урок. Інтегративні технології навчання : науково-методичний посібник. Київ, 2004. 192 с.